

**ВСП «Харківський торговельно-економічний фаховий коледж
Державного торговельно-економічного університету»**

Циклова комісія економіки, управління та адміністрування

Хиряк Ілля Анатолійович

КУРСОВА РОБОТА

**Внутрішній контроль в системі управління фінансовою стійкістю
господарюючих суб'єктів**

Навчальна
дисципліна

Фінансово-економічна безпека організації
назва навчальної дисципліни

Ступінь освіти

Фаховий молодший бакалавр
фаховий молодший бакалавр, молодший бакалавр, бакалавр

Галузь знань

07 Управління та адміністрування
шифр і назва галузі знань

Спеціальність

072 Фінанси, банківська справа, страхування та
фондовий ринок
код і найменування спеціальності

Освітньо-професійна
програма

Фінанси і кредит
назва освітньо-професійної програми

Академічна група

Ф-24
назва академічної групи

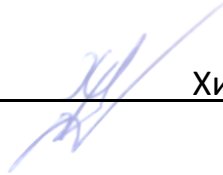
Харків, 2026 рік

Керівник:

Постольна Наталія Олександрівна, викладач
циклової комісії економіки, управління та
адміністрування, спеціаліст вищої категорії

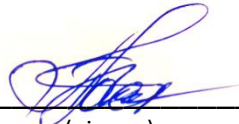
Робота містить результати власних досліджень. Використання ідей,
результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело.

Здобувач

Хиряк І.А.

Підсумкова оцінка: 60 (балів)

Члени комісії з захисту:

(підпис)

Н. О. Постольна

(підпис)

О.М. Тимошенко

**ВСП «Харківський торговельно-економічний фаховий коледж
Державного торговельно-економічного університету»**

Циклова комісія економіки, управління та адміністрування

Хиряк Ілля Анатолійович

ЗАВДАННЯ НА КУРСОВУ РОБОТУ

Навчальна
дисципліна

Фінансово-економічна безпека організації

назва навчальної дисципліни

Тема роботи

Внутрішній контроль в системі управління
фінансовою стійкістю господарюючих суб'єктів

тема курсової роботи

Термін подання
завершеної роботи

26.04.2026 р.

фаховий молодший бакалавр, молодший бакалавр, бакалавр

Графік виконання роботи

Виконання роботи за розділами	Термін виконання
Вибір та затвердження теми	02.02 – 08.02.2026
Добір та аналіз літератури за обраною темою	09.02 – 15.02.2026
Складання плану курсової роботи	16.02 – 22.02.2026
Написання вступу та I розділу	23.02 – 15.03.2026
Написання розрахункової частини (II розділ) курсової роботи	16.03 – 05.04.2026
Написання висновків та пропозицій, оформлення курсової роботи	06.04 – 19.04.2026
Подання курсової роботи керівнику для рецензування (для рекомендації до захисту)	20.04 – 26.04.2026
Захист курсової роботи	04.05 – 09.05.2026

Завдання видав

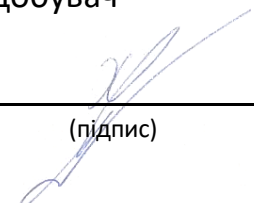
Науковий керівник,
спеціаліст вищої категорії

 Наталія ПОСТОЛЬНА
(підпис)

«02» лютого 2026 р.

Завдання отримав

Здобувач

 Ілля ХІРЯК
(підпис) ПІБ здобувача

«02» лютого 2026 р.

ЗМІСТ

ВСТУП	5
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ВНУТРІШНЬОГО КОНТРОЛЮ	7
1.1. Сутність, мета та завдання системи внутрішнього контролю на підприємстві	7
1.2. Поняття та види фінансової стійкості	9
1.3. Особливості внутрішнього контролю в умовах воєнного стану/економічної нестабільності	12
РОЗДІЛ 2 ВПЛИВ ВНУТРІШНЬОГО КОНТРОЛЮ НА ФІНАНСОВУ СТІЙКІСТЬ ТОВ «ХАРКІВТЕХСЕРВІС»	16
2.1. Характеристика об'єкта дослідження та фінансовий аналіз діяльності ТОВ «ХарківТехСервіс»	16
2.2. Аналіз діяльності ТОВ «ХарківТехСервіс». Оцінка діючої системи внутрішнього контролю	18
2.3. Заходи вдосконалення системи внутрішнього контролю для підвищення фінансової стійкості ТОВ «ХарківТехСервіс»	22
ВИСНОВКИ	26
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	28

ВСТУП

В умовах сучасної ринкової економіки забезпечення фінансової стійкості господарюючих суб'єктів є однією з ключових передумов їх ефективного функціонування та довгострокового розвитку. Нестабільність економічного середовища, зростання конкуренції, фінансові ризики та невизначеність зовнішніх факторів зумовлюють необхідність удосконалення систем управління підприємствами. Важливе місце в цій системі займає внутрішній контроль як інструмент забезпечення надійності, прозорості та ефективності фінансово-господарської діяльності.

Внутрішній контроль виступає невід'ємною складовою управління підприємством, оскільки дозволяє своєчасно виявляти відхилення у фінансовій діяльності, запобігати порушенням і зловживанням, а також сприяє прийняттю обґрунтованих управлінських рішень. Саме ефективно організована система внутрішнього контролю забезпечує збереження активів, достовірність облікової інформації та підвищує рівень фінансової дисципліни.

Актуальність теми дослідження обумовлена тим, що фінансова стійкість підприємства є важливим показником його конкурентоспроможності та інвестиційної привабливості, а внутрішній контроль виступає одним із ключових механізмів її забезпечення. У сучасних умовах господарювання підприємства потребують вдосконалення підходів до організації внутрішнього контролю з урахуванням нових викликів та ризиків.

Метою курсової роботи є дослідження сутності, ролі та значення внутрішнього контролю у системі управління фінансовою стійкістю господарюючих суб'єктів.

Для досягнення поставленої мети визначено такі завдання:

- розкрити сутність та економічний зміст внутрішнього контролю;
- визначити його місце у системі управління підприємством;
- дослідити основні завдання та функції внутрішнього контролю;

—проаналізувати вплив внутрішнього контролю на фінансову стійкість підприємства;

—визначити напрями вдосконалення системи внутрішнього контролю.

Об'єктом дослідження є процес управління фінансовою стійкістю ТОВ «ХарківТехСервіс».

Предметом дослідження виступає система внутрішнього контролю як інструмент забезпечення фінансової стійкості господарюючих суб'єктів.

Методи дослідження. У роботі використано загальнонаукові та спеціальні методи дослідження, зокрема: аналіз і синтез, узагальнення, порівняння, системний підхід, економічний аналіз.

Інформаційною базою дослідження є наукові праці вітчизняних і зарубіжних учених, нормативно-правові акти, фінансова звітність підприємств та інші джерела економічної інформації.

Практичне значення отриманих результатів полягає у можливості їх використання для вдосконалення системи внутрішнього контролю на підприємствах з метою підвищення рівня їх фінансової стійкості.

РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ВНУТРІШНЬОГО КОНТРОЛЮ

1.1 Сутність, мета та завдання системи внутрішнього контролю на підприємстві

У сучасних умовах розвитку економіки ефективне функціонування підприємств неможливе без належної організації системи внутрішнього контролю [1]. Посилення конкуренції, динамічність зовнішнього середовища, зростання фінансових ризиків та ускладнення господарських процесів зумовлюють необхідність впровадження дієвих механізмів контролю за всіма аспектами діяльності суб'єкта господарювання.

Внутрішній контроль є невід'ємною складовою системи управління підприємством і виконує функцію забезпечення зворотного зв'язку між управлінськими рішеннями та результатами їх реалізації [1]. Його роль полягає не лише у виявленні порушень і відхилень, а й у попередженні негативних явищ, підвищенні ефективності діяльності та забезпеченні досягнення поставлених цілей.

Сутність системи внутрішнього контролю доцільно розглядати як сукупність організаційних структур, методів, процедур і заходів, що впроваджуються керівництвом підприємства з метою забезпечення:

- ефективності та результативності господарської діяльності;
- достовірності бухгалтерського обліку та фінансової звітності;
- дотримання вимог чинного законодавства та внутрішніх нормативних документів;
- збереження активів підприємства.

Таким чином, внутрішній контроль виступає як комплексна система, що інтегрується в усі бізнес-процеси підприємства та охоплює всі рівні управління. Він реалізується через відповідні контрольні процедури, які здійснюються на стадіях планування, виконання та оцінки господарських операцій.

Характерною рисою системи внутрішнього контролю є її безперервний, системний і превентивний характер. Безперервність означає постійне здійснення контрольних заходів у процесі діяльності підприємства. Системність передбачає взаємозв'язок усіх елементів контролю та їх узгодженість із загальною системою управління. Превентивний характер полягає у спрямованості контролю на попередження порушень і мінімізацію ризиків, а не лише на їх виявлення.

Метою системи внутрішнього контролю є створення умов для досягнення стратегічних і оперативних цілей підприємства шляхом забезпечення належного рівня фінансової дисципліни, ефективності діяльності та зниження ризиків [2]. Узагальнюючи, мету внутрішнього контролю можна сформулювати як забезпечення впевненості керівництва у тому, що діяльність підприємства здійснюється відповідно до встановлених вимог і спрямована на досягнення запланованих результатів.

Досягнення зазначеної мети передбачає вирішення таких основних завдань системи внутрішнього контролю:

- інформаційні завдання, що полягають у забезпеченні повноти, достовірності та своєчасності облікової і звітної інформації, необхідної для прийняття управлінських рішень;
- контрольні завдання, спрямовані на перевірку законності, доцільності та правильності здійснення господарських операцій;
- аналітичні завдання, що передбачають оцінку ефективності використання ресурсів та результативності діяльності підприємства;
- попереджувальні завдання, пов'язані з виявленням і запобіганням помилкам, порушенням і шахрайству;
- регулюючі завдання, які полягають у забезпеченні виконання управлінських рішень та коригуванні відхилень від встановлених норм;

– ризик-орієнтовані завдання, що передбачають ідентифікацію, оцінку та мінімізацію внутрішніх і зовнішніх ризиків діяльності підприємства.

Важливим аспектом організації внутрішнього контролю є чіткий розподіл функціональних обов'язків і відповідальності між працівниками, що дозволяє уникнути дублювання функцій і зменшити ймовірність виникнення помилок або зловживань. Крім того, ефективність системи внутрішнього контролю значною мірою залежить від рівня кваліфікації персоналу, ступеня автоматизації облікових і контрольних процесів, а також організаційної структури підприємства.

Слід зазначити, що внутрішній контроль тісно пов'язаний з такими категоріями, як внутрішній аудит, управління ризиками та корпоративне управління [2]. У комплексі вони формують єдину систему забезпечення ефективного функціонування підприємства та його фінансової стійкості.

Отже, система внутрішнього контролю є складною багатфункціональною системою, яка забезпечує ефективність діяльності підприємства, сприяє збереженню його ресурсів, підвищує достовірність інформації та створює передумови для прийняття обґрунтованих управлінських рішень. Її належна організація є необхідною умовою стабільного розвитку підприємства в умовах сучасної економіки.

1.2 Поняття та види фінансової стійкості

Фінансова стійкість підприємства є однією з ключових характеристик його фінансового стану та важливою передумовою ефективного функціонування в умовах ринкової економіки [3]. Вона відображає здатність суб'єкта господарювання забезпечувати безперервність діяльності, своєчасно виконувати свої фінансові зобов'язання та підтримувати оптимальну структуру капіталу в умовах впливу внутрішніх і зовнішніх факторів.

У науковій літературі існують різні підходи до трактування поняття «фінансова стійкість» [3]. У загальному вигляді фінансову стійкість доцільно визначати як такий стан фінансових ресурсів підприємства, за якого забезпечується стабільне перевищення доходів над витратами, вільне маневрування грошовими коштами та здатність підприємства до самофінансування і розвитку.

Фінансова стійкість характеризується рівнем залежності підприємства від зовнішніх джерел фінансування, ефективністю використання власного капіталу, а також здатністю адаптуватися до змін економічного середовища. Вона є інтегральним показником, що поєднує ліквідність, платоспроможність, рентабельність і ділову активність підприємства.

Важливе значення має класифікація видів фінансової стійкості, яка дозволяє більш глибоко оцінити фінансовий стан підприємства та визначити напрями його покращення.

Залежно від рівня забезпеченості запасів і витрат джерелами їх формування фінансову стійкість підприємства поділяють на кілька типів, які відображають різний ступінь фінансової надійності та ризику.

Абсолютна фінансова стійкість є найбільш сприятливим станом, за якого підприємство повністю фінансує свої запаси виключно за рахунок власних оборотних коштів. У цьому випадку воно не потребує залучення позикових ресурсів для покриття поточних потреб у запасах, що свідчить про високу фінансову автономію, достатній обсяг власного капіталу та ефективне управління фінансовими ресурсами. Такий стан забезпечує максимальну стійкість до зовнішніх економічних коливань і мінімізує кредитні ризики.

Нормальна фінансова стійкість вважається оптимальною моделлю функціонування підприємства. Вона характеризується тим, що запаси фінансуються як за рахунок власних оборотних коштів, так і за рахунок довгострокових позикових джерел. Використання довгострокового капіталу є

виправданим, оскільки він стабільний у часі та не створює значного тиску на ліквідність підприємства. Такий стан дозволяє підтримувати баланс між фінансовою незалежністю та ефективним використанням залучених ресурсів, забезпечуючи стабільний розвиток діяльності.

Нестійкий фінансовий стан виникає тоді, коли підприємство вже не має достатнього обсягу власних і довгострокових джерел для покриття запасів і змушене залучати короткострокові кредити та інші термінові зобов'язання. Це свідчить про порушення фінансової рівноваги, зниження платоспроможності та зростання залежності від зовнішнього фінансування. Хоча такий стан ще не є критичним, він вказує на наявність фінансових проблем і потребу в оперативному коригуванні фінансової політики підприємства.

Кризовий фінансовий стан є найнебезпечнішим, оскільки підприємство не здатне забезпечити формування запасів жодними стабільними джерелами фінансування. У такій ситуації відчувається гострий дефіцит фінансових ресурсів, порушується ліквідність, зростає заборгованість, і підприємство опиняється на межі втрати платоспроможності. Це створює реальну загрозу банкрутства та потребує негайних антикризових заходів для відновлення фінансової рівноваги.

Крім того, фінансову стійкість класифікують за іншими ознаками. За часом прояву розрізняють поточну фінансову стійкість, яка відображає стан підприємства на конкретний момент часу, та перспективну фінансову стійкість, що характеризує здатність підприємства зберігати стабільність у майбутньому.

За ступенем залежності від зовнішніх факторів виділяють внутрішню фінансову стійкість, яка формується під впливом внутрішніх чинників, таких як структура капіталу та ефективність управління ресурсами, а також зовнішню фінансову стійкість, що залежить від макроекономічних умов, державної політики та ринкової кон'юнктури.

За рівнем стабільності розрізняють стійкий фінансовий стан, який характеризується стабільним розвитком підприємства, та нестійкий фінансовий стан, за якого спостерігаються періодичні фінансові труднощі.

Фінансова стійкість підприємства формується під впливом значної кількості факторів, серед яких важливе місце займають структура капіталу, рівень рентабельності, обсяг і структура витрат, ефективність управління оборотними активами, а також загальні економічні умови діяльності.

Оцінка фінансової стійкості здійснюється за допомогою системи показників, серед яких найбільш поширеними є коефіцієнт автономії, коефіцієнт фінансової залежності, коефіцієнт маневреності власного капіталу та інші [4]. Їх аналіз дозволяє визначити рівень фінансової незалежності підприємства та його здатність протистояти зовнішнім загрозам.

Отже, фінансова стійкість є комплексною економічною категорією, що відображає здатність підприємства забезпечувати стабільність своєї діяльності та ефективно функціонувати в умовах ринкової економіки [4]. Вона виступає важливим індикатором фінансового стану підприємства та основою для прийняття управлінських рішень.

1.3 Особливості внутрішнього контролю в умовах воєнного стану та економічної нестабільності

У сучасних умовах господарювання підприємства функціонують під впливом значних зовнішніх викликів, серед яких особливе місце займають воєнний стан та економічна нестабільність [2]. Такі обставини суттєво ускладнюють процес управління, підвищують рівень невизначеності та фінансових ризиків, що обумовлює необхідність трансформації системи внутрішнього контролю відповідно до нових умов функціонування.

Внутрішній контроль у період воєнного стану набуває стратегічного значення, оскільки він спрямований не лише на забезпечення ефективності

діяльності підприємства, але й на його виживання та адаптацію до кризових умов. У таких умовах система внутрішнього контролю повинна бути гнучкою, оперативною та орієнтованою на управління ризиками.

Суттєвою особливістю внутрішнього контролю в умовах воєнного стану є зміщення акценту з традиційних контрольних процедур на превентивні заходи та постійний моніторинг ризиків. Це пов'язано з тим, що в умовах нестабільності значно зростає ймовірність виникнення фінансових втрат, порушень у діяльності підприємства та збоїв у бізнес-процесах.

До ключових особливостей внутрішнього контролю в умовах воєнного стану та економічної нестабільності доцільно віднести насамперед посилення ризик-орієнтованого підходу [1]. Підприємства повинні систематично ідентифікувати, оцінювати та контролювати широкий спектр ризиків, зокрема пов'язаних із перебоями постачання, втратою або пошкодженням активів, різкими коливаннями валютних курсів, інфляційними процесами та іншими негативними зовнішніми впливами. Це дозволяє своєчасно реагувати на загрози та мінімізувати їхній вплив на фінансові результати діяльності.

Важливою особливістю є також забезпечення безперервності діяльності підприємства. Внутрішній контроль у таких умовах має передбачати систему заходів, спрямованих на підтримання функціонування бізнесу навіть у надзвичайних ситуаціях. Йдеться про формування резервів ресурсів, диверсифікацію постачальників, створення альтернативних логістичних та операційних каналів, а також розробку планів дій на випадок кризових сценаріїв.

Окремої уваги потребує посилення контролю за збереженням активів, оскільки в умовах воєнного стану суттєво зростає ризик їх фізичної втрати або пошкодження. У зв'язку з цим особливого значення набувають регулярні інвентаризації, належний облік майна, впровадження систем страхового захисту та додаткових механізмів охорони матеріальних цінностей.

Характерною рисою сучасного внутрішнього контролю є також оперативність і гнучкість контрольних процедур. Підприємства мають швидко адаптувати свої контрольні механізми до змін зовнішнього середовища, скорочувати час прийняття управлінських рішень і впроваджувати більш спрощені, але водночас ефективні інструменти контролю, які забезпечують своєчасне реагування на ризики.

У цих умовах суттєво зростає роль цифровізації та дистанційного контролю [2]. Обмежений доступ до робочих місць та ризики безпеки зумовлюють активне використання інформаційних технологій, електронного документообігу, хмарних сервісів та автоматизованих систем моніторингу, що дозволяє забезпечувати безперервність контрольних процесів незалежно від фізичного розташування працівників.

Важливим фактором ефективності внутрішнього контролю є також підвищення ролі управлінського персоналу. У кризових умовах саме від рівня компетентності керівництва, його здатності швидко аналізувати ситуацію, прогнозувати наслідки та приймати обґрунтовані рішення значною мірою залежить стабільність функціонування підприємства.

Окремий напрям становить контроль за ліквідністю та платоспроможністю, оскільки в умовах економічної нестабільності першочергового значення набуває управління грошовими потоками, забезпечення своєчасності розрахунків і підтримання достатнього рівня фінансової стійкості для виконання поточних зобов'язань.

Не менш важливим є дотримання змін у законодавстві, оскільки в умовах воєнного стану нормативно-правова база може змінюватися досить часто. Це вимагає постійного моніторингу правових новацій та оперативної адаптації внутрішніх процедур контролю відповідно до актуальних вимог.

В умовах економічної нестабільності внутрішній контроль також повинен бути спрямований на підвищення ефективності використання ресурсів та

зниження витрат. Особливого значення набуває аналіз фінансових показників, планування бюджету та контроль за його виконанням.

Крім того, важливою складовою системи внутрішнього контролю є забезпечення інформаційної безпеки, оскільки в кризових умовах зростає ризик втрати або спотворення даних. Це потребує впровадження додаткових заходів захисту інформації та контролю доступу до неї.

Таким чином, внутрішній контроль в умовах воєнного стану та економічної нестабільності набуває адаптивного, ризик-орієнтованого та стратегічного характеру. Його ефективність визначається здатністю підприємства своєчасно реагувати на зовнішні виклики, мінімізувати негативні наслідки кризових явищ і забезпечувати безперервність своєї діяльності.

Отже, трансформація системи внутрішнього контролю відповідно до сучасних умов є необхідною передумовою забезпечення фінансової стійкості та конкурентоспроможності підприємства [4].

РОЗДІЛ 2. ВПЛИВ ВНУТРІШНЬОГО КОНТРОЛЮ НА ФІНАНСОВУ СТІЙКІСТЬ

ТОВ «ХАРКІВТЕХСЕРВІС»

2.1. Характеристика об'єкта дослідження та фінансовий аналіз діяльності ТОВ «ХарківТехСервіс»

Об'єктом дослідження у даній курсовій роботі є товариство з обмеженою відповідальністю «ХарківТехСервіс» – умовне підприємство, що здійснює діяльність у сфері сервісного обслуговування та продажу комп'ютерної техніки й офісного обладнання у місті Харків. Основним напрямом діяльності підприємства є реалізація комп'ютерної техніки, налаштування мережевого обладнання, технічна підтримка організацій та ремонт електронної техніки.

Підприємство було засноване у 2018 році. Організаційно-правова форма – товариство з обмеженою відповідальністю. Основними клієнтами підприємства є малі та середні підприємства, навчальні заклади, приватні підприємці та фізичні особи. У структурі управління ТОВ «ХарківТехСервіс» функціонують адміністративний, фінансовий, сервісний та маркетинговий відділи.

Метою діяльності підприємства є отримання прибутку шляхом забезпечення споживачів сучасними ІТ-рішеннями та якісним технічним обслуговуванням. Основними конкурентними перевагами підприємства є оперативність виконання замовлень, гнучка цінова політика та високий рівень сервісу.

Для оцінки фінансово-економічного стану підприємства проведемо аналіз основних показників діяльності ТОВ «ХарківТехСервіс» за 2023–2025 роки. Фінансовий аналіз підприємства передбачає оцінку ліквідності, платоспроможності, рентабельності та ділової активності суб'єкта господарювання [5]. Аналіз фінансових коефіцієнтів дозволяє визначити ефективність діяльності підприємства, його фінансову стійкість та рівень економічної безпеки [6].

Таблиця 2.1. – Основні фінансово-економічні показники діяльності ТОВ «ХарківТехСервіс» за 2023–2025 рр.

Показник	2023 р.	2024 р.	2025 р.
Чистий дохід від реалізації, тис. грн	12 540	14 860	17 420
Собівартість реалізованої продукції, тис. грн	9 480	11 050	12 790
Валовий прибуток, тис. грн	3 060	3 810	4 630
Чистий прибуток, тис. грн	1 120	1 460	1 980
Вартість активів, тис. грн	8 950	10 420	11 760
Власний капітал, тис. грн	4 680	5 430	6 550
Поточні зобов'язання, тис. грн	2 740	3 150	3 420
Коефіцієнт поточної ліквідності	1,62	1,71	1,83
Рентабельність продажів, %	8,9	9,8	11,4
Рентабельність активів, %	12,5	14,0	16,8

На основі наведених даних можна зробити висновок про позитивну динаміку розвитку підприємства. Протягом 2023–2025 років спостерігається зростання чистого доходу від реалізації продукції на 38,9 %, що свідчить про розширення клієнтської бази та збільшення обсягів продажів.

Валовий прибуток підприємства у 2025 році зріс на 51,3 % порівняно з 2023 роком. Зростання прибутковості діяльності підприємства свідчить про підвищення ефективності управління витратами та збільшення обсягів реалізації послуг.

Чистий прибуток ТОВ «ХарківТехСервіс» у 2025 році становив 1 980 тис. грн, що на 860 тис. грн більше, ніж у 2023 році. Це позитивно характеризує фінансовий стан підприємства та його здатність забезпечувати стабільне функціонування в умовах конкурентного середовища.

Одним із ключових показників фінансової безпеки підприємства є ліквідність. Коефіцієнти ліквідності характеризують здатність підприємства своєчасно погашати поточні зобов'язання [7]. Коефіцієнт поточної ліквідності ТОВ «ХарківТехСервіс» у 2025 році становив 1,83, що відповідає нормативному значенню та свідчить про достатній рівень платоспроможності підприємства.

Рентабельність діяльності підприємства також має позитивну тенденцію. Рентабельність продажів зросла з 8,9 % у 2023 році до 11,4 % у 2025 році. Це означає, що підприємство ефективніше використовує свої ресурси та отримує більший прибуток з кожної гривні реалізованої продукції.

Рентабельність активів у 2025 році становила 16,8 %, що свідчить про ефективне використання майна підприємства та достатній рівень фінансової стійкості. Рентабельність є важливим показником ефективності діяльності підприємства та передумовою його фінансової стабільності [8].

Таким чином, проведений фінансовий аналіз показав, що ТОВ «ХарківТехСервіс» має стабільний фінансовий стан, позитивну динаміку прибутковості та достатній рівень ліквідності. Підприємство характеризується належним рівнем фінансово-економічної безпеки та має потенціал для подальшого розвитку.

2.2. Аналіз діяльності ТОВ «ХарківТехСервіс». Оцінка діючої системи внутрішнього контролю

Ефективність функціонування підприємства значною мірою залежить від організації системи внутрішнього контролю, яка забезпечує своєчасне виявлення фінансових ризиків, запобігання порушенням та підвищення рівня економічної безпеки підприємства. Система внутрішнього контролю є важливим елементом управління підприємством та спрямована на забезпечення достовірності фінансової інформації, ефективності господарської діяльності й дотримання чинного законодавства [9].

На підприємстві ТОВ «ХарківТехСервіс» система внутрішнього контролю функціонує як сукупність організаційних заходів, методів і процедур, спрямованих на контроль фінансово-господарської діяльності. Основними завданнями внутрішнього контролю на підприємстві є:

- забезпечення збереження активів підприємства;

- контроль правильності ведення бухгалтерського обліку;
- перевірка законності господарських операцій;
- мінімізація фінансових ризиків;
- контроль за використанням матеріальних, трудових та фінансових ресурсів;
- підвищення ефективності діяльності підприємства.

Система внутрішнього контролю ТОВ «ХарківТехСервіс» охоплює всі основні напрями діяльності підприємства: фінансову, операційну, кадрову та інформаційну діяльність. Контрольні функції на підприємстві виконують директор підприємства, головний бухгалтер, фінансовий менеджер та керівники структурних підрозділів.

Організаційна структура внутрішнього контролю підприємства представлена на рисунку 2.1.

Рисунок 2.1 – Організаційна структура системи внутрішнього контролю ТОВ «ХарківТехСервіс»

Одним із ключових елементів системи внутрішнього контролю є фінансовий контроль. На підприємстві здійснюється постійний контроль руху

грошових коштів, дебіторської та кредиторської заборгованості, витрат підприємства та результатів господарської діяльності. Основними інструментами фінансового контролю є аналіз фінансової звітності, бюджетування, інвентаризація активів та контроль касових операцій [10].

Для оцінки ефективності діяльності підприємства доцільно провести аналіз основних показників його господарської діяльності.

Таблиця 2.2. – Основні фінансово-економічні показники діяльності ТОВ «ХарківТехСервіс» за 2023–2025 рр.

Показник	2023 р.	2024 р.	2025 р.
Продуктивність праці, тис. грн/особу	418	452	497
Середньооблікова чисельність працівників, осіб	30	33	35
Фонд оплати праці, тис. грн	4 260	5 040	5 920
Середньомісячна заробітна плата, грн	11 833	12 727	14 095
Коефіцієнт автономії	0,52	0,52	0,56
Коефіцієнт фінансової залежності	0,48	0,48	0,44
Оборотність активів	1,40	1,43	1,48

Наведені дані свідчать про позитивну динаміку розвитку підприємства. Зростання продуктивності праці пояснюється підвищенням обсягів реалізації послуг та автоматизацією окремих бізнес-процесів. Збільшення середньомісячної заробітної плати позитивно впливає на мотивацію персоналу та зниження плинності кадрів.

Коефіцієнт автономії у 2025 році становив 0,56, що свідчить про достатній рівень фінансової незалежності підприємства. Водночас коефіцієнт фінансової залежності має тенденцію до зниження, що є позитивним фактором для забезпечення фінансової стійкості підприємства [11].

На підприємстві використовується документальна форма контролю, яка передбачає перевірку первинної документації, фінансової звітності та договорів із контрагентами. Контроль здійснюється на всіх етапах проведення господарських операцій: попередньому, поточному та наступному.

Попередній контроль застосовується перед укладанням договорів та проведенням фінансових операцій. Його метою є оцінка доцільності витрат і перевірка надійності контрагентів.

Поточний контроль здійснюється у процесі виконання господарських операцій та передбачає контроль руху товарно-матеріальних цінностей, правильності оформлення документів і дотримання фінансової дисципліни.

Наступний контроль проводиться після завершення господарських операцій шляхом аналізу фінансової звітності, аудиту та оцінки результатів діяльності підприємства [12].

Разом із позитивними аспектами діяльності системи внутрішнього контролю на підприємстві існують окремі недоліки. Основними проблемами є:

- недостатній рівень автоматизації контрольних процедур;
- відсутність окремого підрозділу внутрішнього аудиту;
- ризик помилок при обробці фінансової документації;
- недостатній рівень захисту комерційної інформації;
- залежність окремих процесів від людського фактору.

Виявлені недоліки можуть негативно впливати на рівень фінансово-економічної безпеки підприємства та створювати передумови для виникнення фінансових ризиків. Зокрема, недостатній контроль дебіторської заборгованості може призвести до погіршення ліквідності підприємства, а низький рівень інформаційної безпеки – до втрати конфіденційних даних.

Для підвищення ефективності системи внутрішнього контролю ТОВ «ХарківТехСервіс» доцільно реалізувати такі заходи:

- впровадження автоматизованих систем фінансового моніторингу;
- створення служби внутрішнього аудиту;
- посилення контролю за дебіторською заборгованістю;
- удосконалення системи інформаційної безпеки;
- підвищення кваліфікації працівників фінансового відділу.

Таким чином, проведений аналіз показав, що система внутрішнього контролю ТОВ «ХарківТехСервіс» загалом забезпечує належний рівень контролю фінансово-господарської діяльності підприємства. Водночас існує необхідність удосконалення окремих контрольних процедур з метою підвищення рівня фінансово-економічної безпеки та зниження ризиків діяльності підприємства.

2.3. Заходи вдосконалення системи внутрішнього контролю для підвищення фінансової стійкості ТОВ «ХарківТехСервіс»

У сучасних умовах господарювання забезпечення фінансової стійкості підприємства є одним із ключових завдань системи фінансово-економічної безпеки. Ефективна система внутрішнього контролю сприяє мінімізації ризиків, підвищенню ефективності використання ресурсів та забезпеченню стабільного розвитку підприємства [13].

Проведений аналіз діяльності ТОВ «ХарківТехСервіс» показав, що підприємство має загалом стабільний фінансовий стан, однак існують окремі недоліки у функціонуванні системи внутрішнього контролю, які можуть негативно впливати на рівень фінансової стійкості підприємства. До основних проблем належать недостатній рівень автоматизації контрольних процедур, відсутність внутрішнього аудиту, ризик помилок у фінансовій документації та недостатній рівень контролю дебіторської заборгованості.

З метою підвищення ефективності системи внутрішнього контролю та зміцнення фінансової стійкості ТОВ «ХарківТехСервіс» доцільно впровадити комплекс організаційних, фінансових та інформаційних заходів.

2.3.1. Впровадження системи внутрішнього аудиту

Одним із найважливіших напрямів удосконалення системи внутрішнього контролю є створення служби внутрішнього аудиту. Внутрішній аудит дозволяє своєчасно виявляти фінансові порушення, оцінювати ефективність

використання ресурсів та контролювати дотримання внутрішніх регламентів підприємства [14].

Основними функціями служби внутрішнього аудиту мають бути:

- перевірка достовірності фінансової звітності;
- оцінка ефективності системи внутрішнього контролю;
- контроль за дотриманням фінансової дисципліни;
- виявлення ризиків фінансово-господарської діяльності;
- розробка рекомендацій щодо усунення виявлених недоліків.

Запровадження внутрішнього аудиту сприятиме зниженню фінансових ризиків та підвищенню рівня фінансової безпеки підприємства.

2.3.2 Автоматизація контрольних процедур

Для підвищення ефективності управління фінансовими ресурсами підприємству доцільно впровадити сучасні автоматизовані системи обліку та контролю. Автоматизація дозволить зменшити вплив людського фактору, підвищити точність фінансових розрахунків та прискорити обробку інформації [15].

На ТОВ «ХарківТехСервіс» доцільно впровадити:

- ERP-систему управління ресурсами підприємства;
- автоматизовану систему контролю дебіторської заборгованості;
- електронний документообіг;
- програмні засоби фінансового моніторингу.

Використання автоматизованих систем сприятиме підвищенню оперативності прийняття управлінських рішень та покращенню контролю фінансових потоків підприємства.

2.3.3. Посилення контролю дебіторської заборгованості

Одним із факторів забезпечення фінансової стійкості підприємства є ефективне управління дебіторською заборгованістю. Значний обсяг

простроченої дебіторської заборгованості може негативно впливати на ліквідність підприємства та знижувати рівень його платоспроможності [16].

Для вдосконалення контролю дебіторської заборгованості необхідно:

- встановити ліміти кредитування клієнтів;
- проводити регулярний аналіз платоспроможності контрагентів;
- застосовувати систему штрафних санкцій за прострочення платежів;
- запровадити автоматичне нагадування про терміни оплати;
- проводити щомісячний моніторинг стану розрахунків із дебіторами.

Реалізація зазначених заходів дозволить скоротити обсяг простроченої заборгованості та покращити фінансовий стан підприємства.

2.3.4. Удосконалення системи інформаційної безпеки

У сучасних умовах цифровізації економіки важливим елементом внутрішнього контролю є забезпечення інформаційної безпеки підприємства. Втрата фінансової інформації або несанкціонований доступ до баз даних можуть призвести до значних фінансових збитків та порушення стабільності діяльності підприємства.

Для підвищення рівня інформаційної безпеки ТОВ «ХарківТехСервіс» доцільно:

- впровадити багаторівневу систему доступу до інформації;
- використовувати резервне копіювання даних;
- встановити сучасне антивірусне програмне забезпечення;
- проводити регулярний аудит інформаційної безпеки;
- організувати навчання персоналу щодо кібербезпеки.
- Впровадження зазначених заходів сприятиме захисту комерційної інформації та зниженню ризику фінансових втрат.

2.3.5. Підвищення кваліфікації персоналу

Ефективність системи внутрішнього контролю значною мірою залежить від професійного рівня працівників підприємства. Саме тому важливим

напрямом удосконалення системи контролю є підвищення кваліфікації персоналу фінансового та бухгалтерського відділів.

Для цього доцільно:

- проводити регулярні тренінги та семінари;
- організовувати навчання з фінансового аналізу та ризик-менеджменту;
- підвищувати рівень цифрової грамотності працівників;
- впроваджувати систему мотивації персоналу.

Підвищення професійної компетентності працівників сприятиме покращенню якості фінансового контролю та ефективності управлінських рішень.

Таблиця 2.3 Очікувані результати від впровадження заходів удосконалення системи внутрішнього контролю

Заходи	Очікуваний результат
Впровадження внутрішнього аудиту	Зниження фінансових ризиків
Автоматизація контролю	Підвищення точності обліку та оперативності контролю
Контроль дебіторської заборгованості	Покращення ліквідності підприємства
Посилення інформаційної безпеки	Захист фінансової інформації
Підвищення кваліфікації персоналу	Підвищення ефективності системи контролю

Таким чином, реалізація запропонованих заходів дозволить суттєво підвищити ефективність системи внутрішнього контролю ТОВ «ХарківТехСервіс», знизити рівень фінансових ризиків та забезпечити зміцнення фінансової стійкості підприємства. Удосконалення системи контролю сприятиме підвищенню рівня фінансово-економічної безпеки підприємства та створить передумови для його стабільного розвитку у довгостроковій перспективі.

ВИСНОВКИ

У процесі виконання курсової роботи було досліджено теоретичні та практичні аспекти внутрішнього контролю в системі управління фінансовою стійкістю господарюючих суб'єктів. Проведене дослідження дозволило зробити висновок, що внутрішній контроль є важливим елементом системи управління підприємством, який забезпечує ефективність фінансово-господарської діяльності, збереження активів, достовірність облікової інформації та своєчасне виявлення фінансових ризиків.

У теоретичній частині роботи було визначено сутність внутрішнього контролю, його основні функції, завдання та значення для діяльності підприємства. Встановлено, що система внутрішнього контролю є комплексом організаційних заходів, методів і процедур, спрямованих на забезпечення законності господарських операцій, підвищення ефективності використання ресурсів та мінімізацію ризиків діяльності підприємства. Також було досліджено поняття фінансової стійкості та визначено її основні види. З'ясовано, що фінансова стійкість характеризує здатність підприємства забезпечувати стабільність діяльності, підтримувати платоспроможність і ефективно функціонувати в умовах впливу зовнішніх та внутрішніх факторів.

Особливу увагу у роботі приділено особливостям внутрішнього контролю в умовах воєнного стану та економічної нестабільності. Визначено, що сучасні умови господарювання потребують посилення ризик-орієнтованого підходу, оперативності контрольних процедур, цифровізації управлінських процесів та забезпечення інформаційної безпеки підприємства.

У практичній частині роботи було проведено аналіз діяльності умовного підприємства ТОВ «ХарківТехСервіс», що здійснює діяльність у сфері обслуговування та реалізації комп'ютерної техніки у місті Харків. Аналіз фінансово-економічних показників підприємства за 2023–2025 роки показав позитивну динаміку розвитку підприємства. Зокрема, спостерігалось зростання

чистого доходу від реалізації продукції, валового та чистого прибутку, підвищення рентабельності діяльності та покращення показників ліквідності й фінансової стійкості.

У результаті оцінки системи внутрішнього контролю ТОВ «ХарківТехСервіс» встановлено, що підприємство має належний рівень організації контрольних процедур. Система внутрішнього контролю охоплює фінансову, операційну, кадрову та інформаційну діяльність підприємства. Водночас було виявлено окремі недоліки, серед яких недостатній рівень автоматизації контролю, відсутність внутрішнього аудиту, ризик помилок у фінансовій документації та недостатній рівень інформаційної безпеки.

З метою підвищення ефективності системи внутрішнього контролю та зміцнення фінансової стійкості підприємства у роботі запропоновано комплекс заходів, зокрема: впровадження служби внутрішнього аудиту, автоматизацію контрольних процедур, посилення контролю дебіторської заборгованості, удосконалення системи інформаційної безпеки, підвищення кваліфікації персоналу.

Обґрунтовано, що реалізація запропонованих заходів сприятиме зниженню фінансових ризиків, підвищенню точності та оперативності контролю, зміцненню фінансової стійкості та підвищенню рівня фінансово-економічної безпеки ТОВ «ХарківТехСервіс».

Отже, поставлену мету курсової роботи досягнуто, а визначені завдання виконано у повному обсязі. Проведене дослідження підтвердило важливу роль внутрішнього контролю в системі управління фінансовою стійкістю підприємства та необхідність постійного вдосконалення контрольних механізмів відповідно до сучасних умов господарювання.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission Internal Control – Integrated Framework. Durham: COSO, 2013.
2. Іванілов О. С. Економіка підприємства : підручник. Київ : Центр учбової літератури, 2019. 728 с.
3. Бланк І. О. Управління фінансовою стабільністю підприємства : підручник. Київ : Ніка-Центр, 2018. 496 с.
4. Терещенко О. О. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання : навчальний посібник Київ : КНЕУ, 2021. 554 с.
5. Про затвердження Положення про порядок здійснення аналізу фінансового стану підприємств, що підлягають приватизації. Офіційний вебпортал парламенту України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/z0121-01> (дата звернення: 21.04.2026).
6. Показники фінансового аналізу: що дають, як порахувати, де застосовуються. Финансовая академия Актив – №1 в дистанционном обучении. URL: <https://finacademy.net/ua/materials/article/pokazateli-finansovogo-analiza-predpriyatiya> (дата звернення: 21.04.2026).
7. Фінансовий аналіз: основні види та коефіцієнти. Финансовая академия Актив - №1 в дистанционном обучении. URL: <https://finacademy.net/ua/materials/article/finansovij-analiz-osnovni-vidi-ta-koefitsiyenti> (дата звернення: 21.04.2026).
8. Методичні рекомендації з аналізу і оцінки фінансового стану підприємств. Офіційний вебпортал парламенту України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0006626-06> (дата звернення: 21.04.2026).
9. Онищенко В., Марінова В. ВНУТРІШНІЙ КОНТРОЛЬ ЯК ФАКТОР ЕФЕКТИВНОСТІ ІНФОРМАЦІЙНОЇ СИСТЕМИ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ. Economy and Society.

2022. № 40. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-40-60> (дата звернення: 21.04.2026).

10. Adonin S., Kalashnikova Y. FINANCIAL CONTROLLING IN THE ENTERPRISE MANAGEMENT SYSTEM. *Efektivna ekonomika*. 2022. № 2. URL: <https://doi.org/10.32702/2307-2105-2022.2.97> (дата звернення: 21.04.2026).

11. Костенко Ю., Короленко О., Гузь М. АНАЛІЗ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ. *Економіка та суспільство*. 2022. № 43. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-43-77> (дата звернення: 21.05.2026).

12. Воронко Р., Марценюк Р. СУТНІСТЬ ВНУТРІШНЬОГО КОНТРОЛЮ ТА ПИТАННЯ ЙОГО ОРГАНІЗАЦІЇ НА ПІДПРИЄМСТВАХ З ПРОКАТУ МАЙНА. *Економіка та суспільство*. 2024. № 64. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-64-43> (дата звернення: 21.05.2026).

13. Замула І. В., Танасієва М. М. Внутрішній контроль : навчальний посібник. Чернівці : Технодрук, 2021. 336 с.

14. Berhanir I. The Role of Internal Audit in the Enterprise Management System. *Modern Economics*. 2023. Т. 37, № 1. С. 11–16. URL: [https://doi.org/10.31521/modecon.v37\(2023\)-02](https://doi.org/10.31521/modecon.v37(2023)-02) (дата звернення: 21.05.2026).

15. Автоматизація бізнес-процесів: конспект лекцій : навчальний посібник. Укладач : О.С. Бунке. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2025. 85 с.

16. Управління дебіторською заборгованістю у сільськогосподарських підприємствах: фінансово-обліковий аспект: монографія. Укладачі: А. С. Даниленко, О. М. Варченко, І. В. Свиноус та ін. Київ : БНАУ, 2019. 288 с.